

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej. — Oglasl po ceniku.

SOCIALIST

Izhaja vsak petek popoldne.
Nefrankirana in nepodpisana niema...

74. P.n. Državna licejska knjižnica
p.Ljubljana-Strossmayerjeva ul.1

Glasiilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Štev. 45.

V Ljubljani, dne 23. oktobra 1925.

II. Leto.

Heidelberški kongres.

Socialisti iz vseh krajev sveta so gledali vedno s posebno pozornostjo na razvoj socialističnega gibanja v Nemčiji. Tam so se ustanovile prve strogo sklenjene in disciplinirane delavske razredne organizacije, na kongresu v Erfurtu se je sprejel prvi strankini program. Naravno, da nas dejanje in nehanje nemške socialne demokracije še bolj interesira danes, ko je to gibanje poklicano, da reši Nemčijo in ves svet pred reakcijo in pred nevarnostjo novih, usodepolnih vojnih zapletljajev.

Priznati moramo, da je nemška socialno - demokratična stranka uspešno prebila vojno in povojno krizo. Organizacijsko je še vedno strogo disciplinirana, miselno dokaj složna. Njen zadnji kongres v Heidelbergu je zgovorno pričal, da sloni ta ogromna delavska politična organizacija na trdnem, težko razrušljivem temelju — in kar je glavno, da stopa v fazo novega, še krepkejšega delovanja.

Na heidelberškem kongresu se je obravnavalo tudi vprašanje strankinega programa. Načrt novega strankinega programa, kakor je bil sprejet na tem kongresu, pojasnjuje še najbolj točno sedanjo razvojno dobo nemške bratske stranke — še več: vsega socialno-demokratičnega gibanja na svetu. Ta načrt kaže, da se nemška socialna demokracija vrača k prvotnemu, predvojnemu zdravemu socialističnemu duhu, da vidi pred seboj še vedno končne revolucionarne cilje socializma, kaže pa tudi, da ne more še podati zadostnega odgovora na nekatera za današnje stanje delavskega pokreta izredno važna vprašanja. Točna je nedvomno analiza dosedanjega kapitalističnega razvoja: program ugotavlja v preglednih potezah, kako se strašna moč kapitalizma koncentrira bolj in bolj v rokah vedno manjšega števila denarnih mogočnjakov; kako se širše in širše proletarizirajo številne mase delavcev, obrtnikov, nameščencev in kmetov; kako naraščajo in se poostrujejo različne gospodarske krize in konkurenčna naspotstva; kako rastejo vsled tega vojne opasnosti — in kako je potrebno, da se strnejo vse delavske sile v mogočno mednarodno razredno fronto, da se porazi vsemogočni kapitalizem. Program navaja tudi bližnje socialistične zahteve v pogledu ustave, samouprave, šolstva, sodstva, socialne, občinske, gospodarske, finančne ter mednarodne politike. In vendar: pri vsej svoji popolnosti manjka še vedno temu programu nekaj za današnje razmere skoro poglavitnega.

Ne najdemo namreč odgovora na vprašanja, ki so nam jih vsilili povojni dogodki. Nbroj ponesrečenih političnih revolucij in državnih eksperimentov priča, da ni mogoče preiti takoj in popolnoma iz kapitalističnega v socialistično gospodarstvo, čeprav preide vsa politična in državna moč v roke proletariata. V tem programu bi morali zato že čitati, kako si socialisti praktično predstavljamo prehod iz privatno-kapitalističnega v skupno gospodarstvo. Povedati bi morali tudi, kako si socialisti predstavljamo prevzemanje oblasti od strani proletariata tam, kjer bi se to prevze-

Iz notranje politike.

Politični položaj.

Ker je prišel Pašić domov, so začeli delati zopet politiko. Najpreje sta razgovarjala Radić in Pašić. Predmet te politike je bil vprašanje, kako naj postane Radić podpredsednik vlade. Pašić pa tega ne mara, zato je v državnem in narodnem interesu, da Radić ne postane ministrski podpredsednik.

Pa kaj bi pisali o beograjski politiki. Vsaj je ljubljanska zanimivejša in »načelnjša«. Klerikalci, demokrati, radičevci in pucljevci, vsi, vsak po svoje, hočejo dokazati, da zastopajo Slovence, da so le oni predstavniki Slovenije.

Zerjav je prvi ponudil za to predstavništvo svoj dokaz: šel je k Pašičevi gospej v salonski voz, pa dobil tam šalco grohovega čaja, štampel ruma in tri koške sladkorja.

Puclj argumentira svoje poslanstvo, da zastopa Slovence v beograjski vladi s številkami. Vsaj se ravna on po domačem pregovoru: »Kolikor repov imam, toliko moža veljam«. Zato pravi: pucljevcev, radičevcev, Črnogorcev, Rusov in simodolskih bikov je 100 milijonov. Ergo, gospod Pašić, samo mi, ki smo iz Lašče doma, moremo zastopati Slovence.

No, in klerikalci. Ti pa so svojo politiko prikrojili slovenski šegi, domačemu običaju: bi rada, zelo bi rada, pa se bojim!

Ta slovenska politika pa je vendar imela vsaj ta uspeh: Radičevsko-radikalnega sporazuma še nihče v Sloveniji ne pozna. In, če smemo vsaj enkrat verjeti Pribičeviću, ga tudi Hrvati in Srbi ne poznajo. Če pa ga poznajo, ga pa vsaj ne odobravajo, tako trdi in zatrjuje Pribičević.

Nasi samostojni demokrati, seveda tudi pucljevci in radičevci — pišem ta imena z majhno začetnico! — pa so tu nepoznani in neznanzi sporazum odobrili. Tako je enkrat vendar neresničen pregovor: Was der Bauer nicht kennt, das...

Klerikalci so pa v posebno slabi koži. Gospodarska zveza, oh, gospodarska zveza, ta bi s svojo bilanco in revizijskim poročilom odobrila tudi eigansko-turški sporazum, samo, če bi neslo kaj dobička. Pa bi radičevsko-radikalnega sporazuma ne prenesla v Boga

manje izvršilo revolucionarnim potom? Ali ni v tem slučaju krajša ali daljša doba te ali one vrste diktature proletariata neizbežna? Povedati bi morali nadalje, kako si zamisljamo rešitev kmetškega vprašanja v gospodarskem in političnem pogledu, kajti izkustva so pokazala, da je socialistično gospodarstvo neuresničljivo, če se mu upira kmetško ljudstvo.

Opravičeno konstatira dunajska »Arbeiter Zeitung«, da bi morala omenjena vprašanja tvoriti v današnjem času pravzaprav »najbi-stvenejši del strankinega programa.«

Treba pa je to razumeti. Nemška socialna demokracija je mogla komaj v zadnjem letu, po delni konsolidaciji gospodarskih in valutnih prilik v državi, pogledati nekoliko mirnejše na stanje stvari doma in drugod. Dejstvo pa, da je hotela že v heidelberškem progra-

verujoča in božji previdnosti zapujoča zmagovita slovenska ljudska stranka?

Parlament.

Pri nas imamo malovredni, redni in izredni parlament. Vse te tri vrste smo imeli priliko občudovati tekem zadnjega tedna.

Najpreje so sklicali izredno skupščinsko zasedanje. Kakor se vrše pri pipčarskih klubih svečanostne, izredne seje, tako nekako se je vršilo tudi izredno skupščinsko zasedanje. Kakor sporoči na pipčarski seji častni predsednik, da je blagovolil umreti in nas zapustiti dolgoletni, neplačujoči redni član Franc Pezdire, tako je bil tudi na izrednem skupščinskem zasedanju najvažnejši predmet poročilo, da je poslanec od macedonske meje umrl.

Krivicu pa bi vseeno delali temu izrednemu skupščinskemu zasedanju, če ne bi povedali, da je rešilo tudi druge važne zadeve.

Pač.

Skupščinski predsednik je prebral imena tistih poslancev, za katere se zanimajo sodnije in policije. Imena vseh tistih, ki bi spadali za zaslužna dela v luknjo in bržon.

Ljudski glas, ki je božji glas pravi: vse skupaj v luknjo!

To je bilo pa tudi vse, kar se je na izrednem zasedanju rednega zgodilo.

Takoj nato pa smo dobili redno zasedanje. Kakor na pipčarskem klubu. Izvolili so si župana, predsednika, zapisnikarje. Da pa bo zasedanje redno, zato so zasedanje takoj zaključili in naznanili, da bodo sklicali prihodnjo sejo pismenim potom.

No, treba je bilo šele brec od nekd, da so to redno zasedanje na izredni način v izredno zasedanje spremenili. Ko so redno zasedanje zaključili, so se odpeljali poslanci seveda takoj »med volivce«, postajni načelniki pa so jih morali obvestiti, da se u Beogradu sad nešto važnog radi.

Živel tak parlament!

Potovanja.

Nj. Veličanstvo kraljica Marija je odpotovala v Rumunijo, Nj. Veličanstvo kraljevič Peter pa je ob velikem navdušenju prebivalstva obiskal mesto Sušak.

mu poudarjati najvišja in najčistejša načela socializma, je še vse večjega pomena kot same pomanjkljivosti v programu, ker je s tem izpričala svojo zvestobo do razrednega revolucionarnega socializma. To je glavno. Nemška socialna demokracija je ostala zvesta načelom erfurtskega programa.

Heidelberški kongres je torej pokazal, da živi prvotni duh marksizma in erfurtskega programa globoko v duši nemškega proletariata. Zmede zadnjih let ga niso mogle izbrisati. To je duh največje delavske stranke v Nemčiji in socialističnih strank vobče: duh razredne borbe in končnih socialističnih ciljev. Kakor so se po erfurtskem kongresu združile tedanje razcepjene delavske vrste, tako upamo, da bodo sklepi heidelberškega kongresa blagodejno uplivali v smeri zopetne strnitve vseh delavskih strank.

Gh.
Radolf Golovny

Po svetu.

Za mir Evrope.

Konferenca v Locarnu je zaključena. Diplomati Nemčije, Francoske, Angleške, Italije, Belgije, Poljske in Češkoslovaške so podpisali osem pogodb. Konferenca je popolnoma uspela. Od moči mednarodnega socializma pa je odvisno, da te pogodbe ne bodo le kos papirja. Ne Chamberlain, ki ravno kar s svojo politiko ogroža radi boja za mosulsko ozemlje mir v Mali Aziji, ne Painleve, ki vodi v Maroku vojo za bogata ležišča rude rifskega ozemlja, ne Hindenburg, ki je predstavnik pruskega militarizma, ne Mussolini, katerega vsak korak pomeni vojno proti lastnemu ljudstvu, od vseh teh ne morejo evropski narodi pričakovati miru. Socialistične stranke imajo po sklepu locarnske konference posebno nalogo, da sporazum v Locarnu ne bo sporazum proti Sovjetski Rusiji, temveč pot k sporazumu s Sovjetsko Rusijo.

Kongres narodnih manjšin.

Prvi kongres narodnih manjšin v Evropi se je vršil sredi meseca oktobra t. l. v Ženevi. Med resolucijami, ki jih je sprejel ta kongres, je vredno omeniti resolucijo, kjer se trdi, da je narodno-kulturna svoboda ravno tako velika pridobitev, kakor verska svoboda. Vsaka država naj prizna svojim narodnim manjšinam svoboden kulturni in gospodarski razvoj. To priznanje bi značilo sporazum med narodi in velik uspeh v boju za mir v Evropi.

Kongres francoskih radikalov.

se je vršil sredi meseca oktobra v Parizu. Glede splošne politike je ta kongres sprejel resolucijo, kjer se francoski radikalni »socialisti« izrekajo za podporo vsake vlade, ki bo odločena izvesti program levega kartela z dne 11. maja 1924 in ki ne bo odvisna od glasov bivšega nacionalnega bloka. Ta resolucija jasno pove, da ima sedanji zbornični predsednik in bivši ministrski predsednik Herriot (Erjo) še vedno velik vpliv. Kakor znano si Herriot še vedno želi obnove levega kartela, dočim sedanja vlada sili vedno bolj na desno in je vedno bolj odvisna od nacionalnega bloka. Resolucija je smatrati za nezaupnico sedanjemu ministrskemu predsedniku Painleveju in zlasti finančni politiki sedanje francoske vlade. Posledica resolucije bo najbrže demisijska finančnega ministra Caillaux-a (Kejo).

Rusko gospodarstvo.

Pretekle dni se je vršila v Moskvi plenarna seja osrednjega odbora komunistične stranke. Poročilo o položaju ruskega gospodarstva je podal Kamenjev. Gospodarski položaj Sovjetske Rusije se je po njegovem poročilu nekoliko poslabšal radi nepovoljnega nakupa žita. O komunističnih strankah ostalih držav je govoril Zinovjev. Litvinov je poročal o mednarodnem položaju, Tomski o kongresu angleških strokovnih organizacij. Osrednji odbor je sklenil, da se bo vršil 15. decembra t. l. v Moskvi 14. strankin kongres. Na dnevnem redu kongresa bo obravnavanje gospodarskega položaja, strokovnega in mladinskega.

skega gibanja. V nekaterih točkah bo kongres spremenil tudi strankin statut.

Cičerina

prav pridno sprejemajo evropski meščanski diplomati in državniki v avdijeneah. Za Hindenburgom je prišel na vrsto največji evropski reakcionar — Mussolini. Vrše se pogajanja, da se Mussolini in Cičerina sestane. Sestanek bi se vršil v Stresi. Cičerina namerava ustvariti rusko-poljski-nemški-italijanski blok. Odtod vse številne avdijence. Uspeh bo najbrže negativen, kar nam dokazuje locarna konferenca; kjer je Nemčija napravila z zapadnimi državami sporazum.

Rusija in Jugoslavija.

V zadnjem času je tudi časopisje v Jugoslaviji načelo vprašanje obnove diplomatskih odnošajev s Sovjetsko Rusijo. Celo o osebi se že razpravlja, ki naj bi Jugoslavijo zastopala v Moskvi. Cičerina se sedaj nahaja v Meranu, odkoder bo najbrže odpotoval na Dunaj in od tam po svojih kurirjih vodil pogajanja z Jugoslavijo za obnovo diplomatskih odnošajev. Nihče ne želi seveda te obnove bolj nego socialisti. Z obnovo diplomatskih odnošajev se bo mogla tudi delavska javnost približje spoznati z razmerami v Rusiji. Žalibog, da prihaja jugoslovanska diplomacija na spoznanje, da je treba vpostaviti z Rusijo normalne odnošaje, zelo pozno. To dovolj jasno priča o nezmožnosti in neokretnosti naših diplomatov.

Mirovna konferenca

delavskih organizacij se bo vršila 1. maja 1926 v Sidneyu. Sklican jo je delavski svet Novega Južnega Walesa. Povabljeni so vse delavse politične in gospodarske organizacije onih dežel, ki leže ob Tihem Oceanu. Konferenca ima ta namen, da določi smernice delavskih organizacij v vprašanju miru v Tihem Oceanu. Konferenca bo torej obravnavala predvsem vojno nevarnost na vzhodu.

Nemiri v Italiji.

V Firenci je hotel, kakor se glase poročila, ravnatelj fašistovske stranke Luborini izvesti pri nekaterih prostozidarjih hišne preiskave. (Kakor znano so italijanski prostozidarji sovražno razpoloženi napram fašizmu.) Pri eni teh preiskav je bil Luborini umorjen. Fašisti so začeli divjati in požigati. Brez maščevanja seveda ni ostalo: s svojim življenjem sta morala plačati fašistovska divjaštva urednik »Avantijska« Cosola in bivši socialistični poslanec s. Filati. Dogodkom v Firenci so sledili spopadi po deželi. Dnevna kronika zaznamuje nešteto spopadov zlasti med kmeti in fašisti, ki z vilami in palicami vznemirjajo in pretepajo kmetstvo prebivalstvo. V mnogih krajih se je zgodilo tudi nasprotno; da so bili tepeni s svojim lastnim orožjem fašisti sami. Tako bo viselo fašistovsko nasilje kakor Danoklejev meč nad Italijo toliko časa, da italijan. ljudstvo ne bo pomedlo z diktaturo črnosrajčnikov. — Ob tej priliki naj povemo tudi to, da je stališče italijanskih socialistov do sedanjega režima nespremenjeno in da je zgrešena trditev, da mislijo zapustiti socialni demokrati aventinsko opozicijo in se vrniti v italijanski parlament. Tega svojega stališča socialni demokratje ne bodo spremenili tudi, če se vse ostale opozicijske stranke vrnejo v parlament.

Komunistična »generalna« stavka.

V Parizu so komunisti proglasili generalno stavko. Kljub temu je vsa pokrajina in Pariz imel normalno lice. Stavka se je ponesrečila. Nekateri stavkajoči so izzvali nekaj spopadov, pri katerih je bilo precej ljudi ranjenih, eden celo umorjen. Sledile so seveda mnoge aretacije, fijaško »generalne« stavke je bil neogiben.

Zmaga solidarnosti.

Volitve v obrtno sodišče.

V Ljubljani in okolici so se izvršile zadnje nedelje volitve v obrtno sodišče. Točen rezultat nam še ni znan, skrutinij še ni končno veljavno zaključen, vendar pa že vemo: Kandidatne liste združenih strokovnih organizacij so zmagale v treh skupinah, v četrti skupini (uradniški skupini) pa je dobila kandidatna lista združenih strokovnih organizacij prav toliko glasov kot pa zveza društev privatnih nameščencev.

Brez dvoma torej razveseljiv in — kar odkrito rečeno — presenetljiv uspeh.

Zakaj pa smo zmagali?

Zmagali smo predvsem, ker smo bili združeni, složni in edini. Vsaj so vsi delali, eni kot drugi, v **sodružni** slogi v proletarski solidarnosti za to, da so končale volitve z uspehom.

Zmagali pa smo tudi, ker smo zmagali hoteli. Doslej se je mnogokrat pokazalo, da sta obvladala malodušje in apatičnost delavske vrste. Takrat ni bilo niti sledu o malodušnosti. Z energijo, veseljem

so izvršili sodrugi v obratih svojo dolžnost. Zbor zaupnikov je lahko ponosen in gleda rezultat volitev za obrtno sodišče.

Te volitve pa so končno veljavno pokazale, **»je je večina proletarijata. Klerikalna demagogija, klerikalno cepljenje delavskih vrst je doživelo svoj končni in zasluženi poraz! In neuspela lista Zveze organizacij zasebnih nameščencev je pokazala in dokazala, da tudi v vrstah zasebnih nameščencev vstaja spoznanje, da je tudi zasebni nameščeneec del delavskega razreda in da je legenda storijsa o srednjem boljšem stanu.**

Le eno moremo danes reči: zahvaljeni vsi, ki ste sodelovali v tem volilnem boju. Uverjeni bodite vsi, ki ste volili listo združenih strokovnih organizacij, da bodo izvoljeni sodrugi v polnem obsegu in brezpogojno uveljavili tudi v sodniški sobi interes delavca, interes nameščencea.

Naj živi proletarska solidarnost!

Beda.

Razmere v delavskih družinah.

Nedavno je ustavila kemična tovarna v Mostah obrat in odpustila pretežno večino delavcev. Povsod stara in enaka povest! Tovarni, njenim delničarjem se zdi, da je rentabilnejše za dividendo, za dobiček, če obrat počiva, pa postavijo svoje delavce, tudi svoje najstarejše delavce na cesto. Vseeno je tem ljudem, če postavijo delavca tudi za zimo na cesto, vseeno, četudi pahnejo svoje delavce v največjo bedo in pomanjkanje.

Tisoč opravičil za ustavitve obrata vedo famozni tovarnarji in njim pa prav tako pridno in zgledno sekundirajo državni sekvestri.

Pri kemični tovarni pravijo, da ne morejo prodati v inozemstvo svojih izdelkov, zato se obratovanje ne izplača in še najmanj škode je, če to izgubo utrpe v tovarni osiveli delavci.

Res je, veliko se piše in govori o brezposelnosti. Vsaj ve povedati celo Korošec, da vlada v naši deželi velika in občutna brezposelnost.

Kdo teh ljudi pa je doslej sploh spoznal, kako upropaščanje in kako razdejanje povzroči ustavitve obrata.

Samo par suhih števil!

Kemična tovarna je odpustila 70 delavcev. Med odpuščenimi delavci pa je 52 oženjenih mož, 52 družinskih očetov! Teh 52 družinskih očetov pa skrbi in redi 94 otrok, kaj ni to naravnost strašna posledica gospodarske nesposobnosti prizadetih faktorjev?

Odgovorni činitelj je odredil, da bo delo v tovarni počivalo, zato pa mora stradati 94 nedolžnih otrok! Da, stradati morajo!

Pa sem obiskal družino odpuščenega delavca. Običajno delavsko stanovanje. Majhna soba, še manjša kuhinja, veliko otrok in malo opravila. Ta družina ima pet otrok; tri dečke, dve deklice. Najstarejše dekle je staro deset let, najmanjše deček pa poldrugo leto. Kaj naj podrobno opišem, kako ta družina sedaj živi, oziroma, kako ta družina sedaj strada. Niti za krompir, niti za mleko nimajo. Naj bo dovolj, da povem, kar mi je povedala skrbeča, obupana mamica: triletni Francek je rekel, da mamicе ne mara, ker mu kruha ne da! Pa naj ostane materino srece mirno in potrpežljivo? Preveliko je gorje, ki ga morajo prenašati matere brezposelnih delavcev.

Mož pa oprežuje za delom, išče zamanj delovne prilike, zamanj za služka!

Pojdite pogledat bedne družine vsi, ki smatrate, da je temelj družavi, srečna in zdrava družina.

Toda, ta beda, to stanovanje in propadanje se ne opazi. Življenje

Železniški vpokojenci.

V nedeljo, dne 6. septembra t. l. se je vršil v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani javni shod upokojencev državne in bivše Južne železnice Slovenije. Shod je otvoril predsednik društva upokojencev gospod Salamon, ki je zborovanju tudi predsedoval. V otvoritvenem govoru je naglašal, da je beda upokojencev neznosna, da se aktivni železničarji in tudi drugi za upokojence, njih vdove in sirote ne brigajo.

Prvi je govoril g. Mazl. Njegov govor je bil dober in stvaren.

Drugi je nastopil g. Jernejčič, ki je razkladal mizerno stanje upokojencev in pozival vlado, naj upokojence postreli ali pa naj jim da strupa, da bo stvar rešena. Podarjal je, da se nihče ne briga za nas in da si morajo svoj položaj poboljšati le upokojenci sami.

Tretji in četrti govornik sta nastopila zastopnika upokojencev iz Hrvaške. Opisala sta bedo upokojencev in zastopala načelo enotne akcije vseh upokojencev v državi. Bila sta proti enotni organizaciji upokojencev, češ, da je škodljiva in nemogoča in sta povdarjala, da so današnje bede upokojencev v veliki meri skrivni aktivni železničarji. Obenem pa sta povdarjala, da si upokojenci le sami morejo zboljšati svoj položaj. To je vsekakor čudna logika.

Kot zadnji se je priglasil k besedi sodrug Marcel Žorga, ki je ganljivo orisal socialno bedo upokojencev, vdov in sirot. Dejal je: Mi nečemo revolverjev in strupa, nego starostno zavarovanje hočemo! Nastopil je proti večini predgovornikov; povdarjal je, da boj upokojencev ne more biti boj njih samih, nego je to boj celokupnega delavstva za zboljšanje socialne zakonodaje, za starostno zavarovanje in onemoglost. Kritiziral je brezbrizno postopanje železniškega ministrstva in ministrstva za socialno politiko, ki že skoro dve leti zavlačuje miloščine v službi onemoglim železničarjem, ki niso mogli pripadati kot člani provizijskemu skladu in so služili po 30 in 40 let na železnici. Dejal je, da je za zboljšanje socialnega položaja upokojencev nujno potrebno, da podvzamejo vse korake, da si svoj položaj zboljšajo. Dokazal je, da trditve večine predgovornikov niso resnične, da se aktivni železničarji ne brigajo itd. Upokojenci naj čitajo »Organiziranega železničarja«, pa se bodo prepričali, da se aktivni železničarji zavzemajo za njihove zahteve.

V svrhu ureditve starostnega zavarovanja, ki ga je vlada obljubila za leto 1925., je nujno potrebno, da upokojenci pozovejo ne samo aktivne železničarje, nego celokupno delavstvo in vse delavske organizacije v boj za zboljšanje socialne zakonodaje za zavarovanje za starost in onemoglost. Nato je prečital resolucijo in oklic na ves proletarijat Jugoslavije, ki so ga navzoči pri prvem glasovanju sprejeli, a so nekateri izzvali ponovno glasovanje, pri katerem so napravili tako zmedo, da nihče ni vedel za kaj glasuje, kar so nekateri izrabili in proglasili, da je večina resolucijo odklonila. Tako postopanje seveda ne dela časti upokojencem in nimajo povoda trditi, da se ostalo delavstvo zanje ne briga.

Gibanje šivilj.

Za usodo teh deklet se danes malokdo zanima, dasiravno tvorijo precejšen del delavstva, posebno po mestih, kjer opravljajo svoja hlapčevska dela za nesramno nizke plače. Poleg tega jim je odvzeta vsaka svoboda, vsako samostojno prepričanje; prenašati in trpeti morajo vse, kar jih doleti s strani svojih predpostavljilnih.

Poklic šivilj, vezilj, krojaških pomočnic itd. je danes najbolj omalovaževan in brezpraven poklic. Kakšne so v tej obrti razmere v Ljubljani, naj Vam na kratko očitam.

Koncem meseca septembra so se zbrale gospe in gospodične krojačice, šivilje in modistke ter pričele kovati načrte za odpravo 8urnega delavnika. Neka vplivna oseba odbora je zahtevala brezpogojno, da se vpelje 10 urni delavnik; začasno so ga druge mojstrice odložile na poznejši čas in sicer na spomlad. Uvedle pa so 9 urni delavnik in njihov sklep so naznanile potom meščanskega časopisja dne 29. septembra. V veljavo je stopil 1. oktobra.

Hiša mora imeti štiri vogale: tri podpira žena, ki je varna gospodinja, četrti je milo »Gazela«, ker si brez tega ni mogoče misliti blagostanja v družini.

VAŽNO VPRAŠANJE

pri sedanjem nezanesljivem vremenu je zaščita telesa od škodljivih posledic prehlajenja. Že pri manjših bolečinah v udih, glavi ali križu, pri znakih nahoda se ne sme lahkomisljeno čakati, temveč treba poskušati takoj ono bolečino olajšujoče domače sredstvo, katero so radi in raznovrstno uporabljali že naše rodiljeli in dedje, posebno pri revmatičnih bolečinah. To že 27 let priljubljeno domače sredstvo in kosmetikum je **Fellerjev** blagodišeči „Elzafludj“. Drgnjenje in umivanje z **Elzafludjom** lajša bolečine, krepi in osvežuje mišice in živce ter jih stori neobčutljive proti mrzlemu zraku. Od znotraj in od zunaj mnogo močnejši in izdajnejši kot francosko žganje. 6 dvojnatih ali 2 velike specialne steklenice za 63.— Din; 12 dvojnatih ali 4 velike specialne steklenice 99.— Din; 36 dvojnatih ali 12 velikih specialnih steklenic za 250.— Din, že ob enem z zabojom in poštnino razpošilja po povzetju **lekarnar Evgen F. Feller v Stubičji Donjji, Elza trg št 202, Hrvatska.** Elza-preparati dobe se v vseh podružnicah Konsumnega društva za Slovenijo.

tobra. Da bi bile pomočnice organizirane, bi se to nikdar ne dogodilo.

Plače so naravnost mizerne. Pomočnice po dveletni praksi imajo reči in beri 60 Din tedensko. Najboljše starejše pomočnice pa imajo do 200 Din. Koliko socialnega čuta imajo gospe mojstrice, se tu vidi jasno.

V takem obupnem položaju se nahajajo danes šivilje. Ostalim v to stroko spadajočim delavkam se ne godi nič boljše.

Se večje ubožice so pa njihove vajenke, katere izrabljajo za vsako kuhinjsko in hišno delo. Tudi od njih zahtevajo čezurno delo, kar je

po zakonu prepovedano. Vajenke, ki obiskujejo obrtno nadaljevalno šolo, morajo plačevati šolnino same, dasi je to dolžnost mojstrov. Ali ne izprevidijo trpinčeni in goljufani sužnji, da bi se dalo temu odpmoči le, če bi se organizirali in nastopili skupno proti svojim izkorisčevalcem? Edina Vaša rešitev je v strokovni organizaciji oblačilnih delavcev, ker le potom nje si boste izvojevale Vaše pravice za pošteno življenje, kakršnega zaslužite.

Mojstricam pa svetujemo, da z njihovimi protidelavskimi nakanami prenehajo, ker struna počí, kadar je prenapeta.

cilje pred seboj, končala pa je z nastopom Napoleona III. V nemško-francoski vojni l. 1870./71. je bil Napoleon III. poražen, gospodarstvo stanje v Franciji in njeno ponižanje pa je napotilo pariške delavce, da so vzeli pariško občino v svoje roke in izklicali prvo socialistično komuno na svetu, njej so sledile ostale komune v drugih francoskih mestih, ki so pa kmalu propadle. Ob naporu delavcev se je pariška komuna hrabro branila, padla je le vsled svoje neodločnosti in vsled bližine Nemcev. Komunna pomenja prvi poizkus socializma priti do vlade, njej sledita ruski revoluciji leta 1905. in 1917.

Govornik je za svoje temperamentno predavanje žel mnogo odobravanja, zlasti je hvalevredno, da je za temelj vzel gospodarsko stran revolucij v smislu historičnega materializma. Predavanja se je udeležilo okoli 250 ljudi, kar znači stalno naraščanje obiskovalcev predavanj.

Dopisi.

Črna. Kakor podnebje, taki so pri nas tudi delavci v vsakem oziru naravnost mrzli. Ako le nekoliko pogledamo v svet, najdemo v mnogo manjših delavskih središčih krasne delavske domove in še mnogo drugega, do čim pri nas vsled stanovanjske bede, ki stalno narašča, opazujemo povsod le obupavanje mesto poguma. Govorilo se je zadnji čas o neki združni klavnici, a je vse utihnilo, ker smatra večina delavstva menda osebno obrekovanje in blatenje za važnejše! Da bi se vse te delavske duše enkrat povzpele do prepričanja, da se s samim čakanjem in tarnanjem nič ne doseže in da je treba resnega in vztrajnega dela, bi bil že skrajni čas, ker sicer lahko izgubimo še to, kar že imamo!

Strokovni vestnik.

Glasilu ujedinenih strokovnih organizacij.

Po sklepu kongresa Ujedinenja strokovnih organizacij je izšlo 16. oktobra t. l. centralno glasilu Ujedinenega delavskega strokovnega saveza Jugoslavije »Ujedineni Sindikati.« Novo glasilu izhaja vsak petek. Redakcija in uprava se nahajata v Narodnem domu na Makenzijevi ulici v Beogradu.

Grafični delavci

so pri pogajanjih za novo tarifno pogodbo dosegli z delodajalci (razen z beograjskimi) sporazum.

Organizacije se dvigajo.

Na jugu naše države opažamo v zadnjem času zanimivo napredovanje organizacij. Ne samo to! Po poizkusih podjetnikov in države, ki so šli za znižanjem delavskih plač in omejevanjem delavskih pravic, je delavstvo v veliki meri prišlo do spoznanja, da je edina trdna obramba proti tem nastopom — močna strokovna organizacija. Po svojem spoznanju demonstrira prav posebno delavstvo v Bosni, kar je razumljivo, ako pomislimo, da je delavstvo tamkaj najbolj izkoriščano in brezpravno. — Zlasti rudarji so si v najkrajšem času osnovali več podružnic Saveza rudarskih radnika Jugoslavije, tako n. pr. v Reki, Ugljeniku, Brezi, Banjaluki itd. Nezadovoljnost je prikepela do vrhunca. To nam dokazujejo velike stavke celo v tistih krajih, kjer nima delavstvo nobene organizacije. Uspehi stavk so sicer minimalni, kar je računljivo

vsakomur, ki ve, da potrebuje delavstvo, ki se nahaja v stavki, moralne in gnotne pomoči organizacije in delavstva izven svojega kraja. Vendar je to gibanje veliko in jasno izpričuje, da je od pomoči nujna. Nič boljše niso razmere v Južni Srbiji, kar je jasno razvidno iz dopisa iz Kruševca, ki ga priobčujemo na drugem mestu.

Prosveta.

Delavska pevska zveza. Delo za ustanovitev Delavske pevske zveze je v polnem teku. Kakor smo informirani, se bo vršil v mesecu decembru t. l. kongres delavskih pevskih društev, na katerem bi bilo zastopanih okrog 40 pevskih zborov.

Pevski koncert so priredila tri grafična pevska društva v soboto, 10. oktobra in sicer »Grafika« iz Ljubljane, »Sloga« iz Zagreba in »Jedinstvo« iz Beograda. Koncert je lepo uspel, kar potrjuje zlasti kritika meščanskih listov.

Gospodarstvo.

»Shopping Weeks«. Razveseljiva probuda.

Na Angleškem obstoje že več let posebne organizacije za združno propagando, v prvi vrsti »kulturni odbori« in »ženski odseki«, katerim so se v zadnjih časih pridružili tudi še »moški odseki«. Sedaj pa je »Cooperativ Union« objavila zanimivo knjžico o organizaciji »prodajnih tednov« (»Sopping Weeks«), ki daje omenjenim organizacijam navodila za dober uspeh te zasnove.

»Prodajni tedni« bi morali biti po mnenju pisca knjžice pravi združni tedni, tekem katerih bi morali iz izlozbe izključeni proizvodi nezadrzne proizvodnje in bi se vse propagandne organizacije morale napeti vse svoje moči za pridobivanje novih konzumentov združništva.

Iz lista »Cooperative News« doznavamo sedaj, da je zadruga v Ipswichu prav te dni imela svoj »prodajni teden« in dosegla zelo zadovoljiv uspeh. Za vzbuditev pozornosti konzumentov so se uporabljala različna sredstva. Na najvidnejših krajih v mestu je bilo nalepljenih petdeset velikanskih lepakov. Od hiše do hiše se je razdelilo 22.000 okrožnic. Zelo obsežno se je oglašalo tudi v časopisju. V združnem skladišču lončevine so namestili brezžični telefon, da so posetniki mogli poslušati londonske in pariške koncerte. Oblačilni predmeti in hišne potrebščine so se prodajale s popustom enega šilinga pri funtu šterlingov poleg običajne dividende.

Pripominjamo, da angleško združništvo preživlja sedaj dobo razveseljive probe. Na primer zadruga v Prestonu (44 živilskih prodajalnic, 25 mesnic in več skladišč za obutev) je sklenila, da bo dala

ZIKA

je najboljša žitna kava.

Ostanke

češkega in angleškega sukna za moške obleke, damske kostume in plašče po 2.50 do 3.20 m dobite po neverjetno nizki ceni in sicer od 250 Din naprej v razpošiljalnici

Josip Ivančič, Ljubljana
Miklošičeva c. 4, nasproti frančiškanske cerkve.

Oglejte si izložbe! Prepričajte se!

Tedenske novice.

Občni zbor Zveze industrijev.

Pretečeni teden je imela Zveza industrijev v Ljubljani svoj občni zbor. Poročilo o občnem zboru, objavljeno v vseh časopisih je seveda važno tudi za delavske organizacije. Najvažnejše pa je poročilo v onem delu, ki govori o prizadevanju industrijske Zveze za izpremembo socialno-političnih zakonov. Da je poudaril tudi občni zbor na prvem mestu zahtevo po odpravi 8-urnega delavnika, se razume samo osebi. Stvar delavskih organizacij pa bo, da bo tudi naša država zadostila mednarodnim obveznostim. Preko tega tudi slovenski industriječi ne bodo šli na dnevni red.

Precej so razpravljali na občnem zboru tudi o socialnem zavarovanju. Zahteva po decentralizaciji sedanjega ustroja je rezultat te razprave. Pridržujemo si, da bomo konkretno o tej zadevi tudi mi izpregovorili ob pravem času in na pravem mestu svoje stališče. K zahtevi industrijske zveze pa moramo že danes pripomniti, da ta zahteva ni v nobenem skladu z dosedanjim zvezinim stremljenjem. Vsaj so tako pokrajinsko decentralizacijo socialnega zavarovanja onemogočili baš slovenski industriječi. Baš slov. industriji, ki so nasedli Trb. premogokopni družbi in zanjo priborili samostojnost frat. skladnic. Dalje pa še danes pridigajo o potrebi, da se izločijo zas. nameščenci iz splošnega zavarovanja. Tako kosanje zavarovanja kar vprek pa ne bo prineslo zboljšanja deficitnega stanja. Žal tudi, da na občnem zboru ni bilo govora, kdo je kriv te grozne brezposelnosti in gospodarske krize.

Te bo kinematograf! Vse gospodarske organizacije sklicujejo za petek v kino Matico protestno zborovanje. Tam bodo protestirali proti obdavčenju, obenem pa hvalili državotvorno politiko meščanskih strank. Ja, grau ist die Theorie! Praktično življenje teže grozne posledice naših političnih in gospodarskih razmer. Za sporazum se izjavljamo, za vlado se tepemo, potem pa nas davčni eksekutorji te vlade preganjajo. To spoznanje naj vendar že izučí vse, ki nočejo še naprej trpeti ta jugoslovanski kinematograf.

Nobel ohcet. »Jutro« je sporočilo, da se je v Beogradu oženil Slovenec, po poklicu kapetan z generalovo hčerjo. Vidite, pa Slovenci res nismo od muh, še celo do tja jo pririnejo naši fantje, tako nekako je izvenelo »Jutrovo« poročilo. Joj, joj, kako smo smešni! Za srečen zakon pa tudi vse brzojavke, čestitke in frazasta voščila ne bodo zalegle.

Volitve na Češkoslovaškem

se bodo vršile 15. novembra. Parlament je imel pretekle dni svoje zadnje seje. Volilna borba se je pričela takoj po zaključku parlamenta.

Vojaška zveza

je v Nemški Avstriji važna inštitucija socialističnih delavskih organizacij. V avstrijskih vojašnicah se vrše periodično volitve vojaških zaupnikov. Take volitve so se vršile 11. oktobra t. l. Kandidirala je socialistična vojaška zveza (Militärverband) in tkzv. Wehrbund, v katerem so združene vse meščanske stranke. Pri volitvah si je Militärverband priboril sijajno zmago. Od celokupnih 15.000 glasov je dobil 12.000, a meščanski Wehrbund 3000 glasov. Po mandatih je prejel od vseh 252 mandatov Militärverband 224, Wehrbund pa 28 mandatov. Tudi pri podčastnikih so zmagali socialisti sijajno. Od 40 mandatov so jih prejeli 23, a Wehrbund 17.

Iz Ljubljane.

Peto predavanje Delavske Akademije v Ljubljani se bo vršilo v četrtek, dne 29. oktobra t. l. in sicer od 7. do 8. ure zvečer v veliki dvorani Mestnega doma. Tema: **Zgodovina Rusije do današnjih dni.** Pred predavanjem in po predavanju zapoje Delavsko glasbeno društvo iz Ljubljane nekaj pesmi.

Znaga delavskih strokovnih organizacij pri volitvah v obrtno sodišče. V nedeljo, 18. t. m. so se vršile v Ljubljani in njeni okolici volitve prisednikov obrtnega in prizivnega sodišča in sicer v štirih skupinah. Strokovne organizacije so postavile svoje kandidate v vse skupine. Podrobni rezultati volitev še niso znani, vendar so po vseh dosedanjih izgledih dobile združene strokovne organizacije večino in sicer v I., II. in III. skupini, do čim se bodo vršile v IV. skupini ožje volitve.

Tretji večer »Delavske Akademije« se je vršil v dvorani Mestnega doma v četrtek, 15. t. m. Predaval je s. Rudolf Golouh o »Revolucionarnem gibanju 18. in 19. stoletja. Pričel je s francosko revolucijo l. 1789., omenil njene vzroke kot gospodarsko propast tedanje Francije, nezmožnost vladajoče aristokracije, pretiranost fevdalnega sistema, absolutizem in rabsipnost dvora. Prvo francosko revolucijo je povzročil meščanski stan, ki je izvedel politično enakopravnost, pozabil pa je na — gospodarsko enakopravnost najširših slojev, kar je bila glavna napaka francoske revolucije. Prevratu 1789. leta je sledil Napoleon, ki je s svojimi vojnami zanesel idejo francoske revolucije po svetu, po Napoleonu pa je zavladala monarhistična reakcija, katera pa je bila odpravljena revolucionarnega leta 1848. Isto leto je prinesel osvobodjenje tudi meščanu in kmetu v ostalih evropskih državah. Predavatelj je omenil žalostno vlogo hrvatskega in slovenskega naroda v tem letu. Revolucija l. 1848. je imela v Franciji že precej jasne socialistične

dividendo dveh šilingov na funt šterlingov.

Zadrugi v Manchesteru in Salfordu se je prodaja zvišala za 191.475 funtov napram predidućim letom (vsa prodaja v 12 mesecih je znašala 1.333.456 funtov). Z ozirom na ugodno bilanco se je sklenilo, da se izplača dividenda dveh šilingov na funt, prosvetnemu zakladu pa se je odkazalo 1700, zakladu za preskrbo nameščencev pa 1500 funtov.

Londonska zadruga bo letos izplačala dividendo osmih pencov na funt, dvakrat toliko kot je plačala za prejšnjo poslovno dobo. Prodaja je v zadnjem polletju znašala 1 milijon 433.000 funtov šterlingov, članov pa je štela zadruga 117.000.

Zrna.

Pruska vojska.

V sedemletni vojni (imenuje se v zgodovini tudi krompirjeva vojna) je prišel kmetič k polkovniku pruskega regimenta in mu je kruto potožil, da so njegovi vojaki napadli in oropali njegovo hišo.

»Kaj so ti vzeli?« ga je vprašal polkovnik.

»Moje čevlje, mojo sukujo in moj klobuk«, je odgovoril kmet.

»Potem so bili to Avstrijci«, je zakričal polkovnik »moji Prusi bi ti vzeli še srajco!«

Rim.

Najbolj razširjena šaljevka v srednjem veku je bila: Ljubi Bog je povsod, le v Rimu ga ni. Tam je njegov namestnik.

Kdo je napovedal vojno.

V nemški armadi je vprašal nek vojak svojega sodruga:

»Ali veš kdo je napovedal svetovno vojno?«

»Ne vprašuj vendar tako nemumno...«

»V resnici, napovedal jo je Karol Marks, — čitaj ga in vse ti bo jasno!«

Iz stranke.

V ponedeljek, dne 12. t. m. se je vršila v Beogradu plenarna seja Socialistične stranke Jugoslavije. Plenarna seja je sklenila, da se radi kratkega časa strankin kongres preloži in sicer do Božiča, 25. decembra t. l. Dnevni red je ostal isti. Krajevne organizacije SSJ v Sloveniji, pripravite se na ta kongres!

ZA TISKOVNI IN VOLIVNI SKLAD.

Dosedaj nabranih	Din 17.479.40
Vesela družba dne 27. IX. 1925. pri »Krucu« po strokovnem shodu za smrt »Napreja« in za Bernotove veljake-mučenike, Črna	„ 32.—
Na nabiralno polo št. 19 nabrala Kraj. organi- v Ljutomeru med sledečimi sodrug:	
Belič Franjo	„ 5.—
I. Bezjak	„ 5.—
Ferdo Perbil	„ 5.—
Ljutomer	„ 5.—
Janko Vinkovič	„ 2.—
Ivan Ferlan	„ 5.—
Ivan Strukl	„ 2.50
Alojz Strahl	„ 2.50
Ivan Kodl	„ 3.—
Al. Knific, Ljubljana	„ 10.—
Zadnikar M., Ljubljana	„ 2.—
Skerl, Ljubljana	„ 5.—
Bučan, Ljubljana	„ 3.—
Civha, Ljubljana	„ 2.—
Dr. Milan Korun	„ 819.—
Darovali za tiskovni sklad neimenovani iz Celja	„ 10.—

Skupaj Din 18.394.40

LISTEK.

Stockholmska spomenica.

(Dalje.)

Vzglede Reke in vzevit Trsta sele po pridobitvi italijanskega posestva po Avstriji in propad Benetk po kraljevini, Italija najjasnejše kaže prirodne nacionalne podlage. Benetke jamejo propadati od trenutka, ko so prenehali posredovati za avstrijsko trgovino. Cela avstrijska trgovinska in prometna politika do l. 1866 ni bila pripravljena na Trst ampak na Benetke. Kraljevina Italija od svoje strani pa je obračala glavno pažnjo na Genevo in Milan. Se l. 1876 pristala je Avstrija izgraditi sporazumno z Italijo, prej Potembansko železnico, nego neobhodno potrebno zvezo alpskih dežel s Trstom. Italija je vsled tega tudi dejanski potegnila važno trgovinsko stroko z lesom popolnoma nase. Sele ko se je Avstrija jela zanimati stvarnejše za Trst, je tudi italijanska vlada obrnila na Benetke več pažnje. Od takrat naprej je razvoj jel kazati vzevit Benetk poleg Trsta. Naravnost presenetljiva za vzevit Trsta od l. 1617 3000 prebivalcev, l. 1717 5.500, l. 1810 29.908, l. 1874 125.506, l. 1884 147.531, l. 1894 163.156 in l. 1914 242.595 t. j. v zadnjem desetletju po uvedbi naravne trgovinske politike Avstrije pomnožek za 33%. Po številu l. 1910 bilo je domačega prebivalstva 62% Italijanov, 31% Slovencev. L. 1846 bilo je razmerje med Slovenci in Italijani 66% in 26% v l. 1880 74% : 22%. Državnozborske volitve l. 1913 pa so dale 15.500 narodno italijanskih, 9000 narodno slovenskih in 7700 združeno socialdemokratskih in slovenskih glasov. Trst se je toraj takoj po ločitvi od Beneške italijaniziral,

sedaj pa se vsled prirodnega gospodarskega razvoja vidno slovani, kljub temu, da je bila uprava mestne občine v italijansko-irredentističnih rokah, katere so priseljevanje iz Italije, 40.000 regnicolov, pospeševale na vse načine.

Zahteve Italije so se toraj porirale, kolikor so se naslanjale na etnografično sestavo prebivalstva, tem silnejše pa je postala historična ideologija, t. j. sklicevanje na 2000 letno zgodovino.

Istra kot del stare Ilirije bila je dejanski pred pričetkom novega štetja zasedena od Rimljanov in intenzivno lokalizirana. Vsa istrska mesta od Trsta do Pulja doli so 2000 let stare rimske kolonije. V Dalmaciji kaže ime Morlaci t. j. črni Vlasi, da se gre za poslovanje ne ostanke rimskih kolonov. To pa ravno kaže, da je prvotna italijansko-rimska kolonizacija bila izpodrinjena od soprebivalcev Slovanov tekom stoletij po Kr. Sklicevanje Italije na rimske kolonije ob Adriji ne more toraj držati, kakor ne sklicevanje na to, da je bil Rim takrat gospodar takrat znanega sveta in da so rimske kolonije nosile daleč po svetu rimsko kulturo. Saj je tudi Rumunija nastala iz rimskih kolonov in Rumili pred dvermi Carigrada bila je razsežna rimska kolonija. Tudi ostanki Kucovlahov v gorovju Pidna med Albanci in Grki in Rumuni na Timoku v Srbiji, so ostanki rimskih kolonov.

(Dalje prih.)

Prava naša domača
Kolinska cikorija
Vam jamči
pristnost in jakost!

Kdor hoče štediti, ali komur je iz zdravstvenih ozirov potrebno, da uživa
kavni nadomestek
temu se najtopleje priporoča, da poskusi **FRANCKOV ENRILO**
s katerim se da prirediti ravno tako ceneno, kakor okusno kavo.
Proizvajajo:
Henrik Francka Sinovi
Zagreb.

Kar ne veš vprašaj
Univerzalni informativni Biro
„ARGUS“
Knez Mihailova ulica 35
Telefon 6-25.
BEOGRAD
(Pasaž Akademije Nauka.)

SIEGEL & DRUG
d. z o. z.
tkalnica platnenega in bombažnega blaga
Ljubljana, Dunajska ces. 31
Svilavy
(Č. S. R.) **Wien**
(Nem. Avstr.)

Celjska milarna d. z o. z. v Celju
dobavlja v kakovosti nedosegljivo
pralno in terpentinsko milo znamke

Hubertus milo Celje

L. MIKUŠ
Ljubljana, Mestni trg 15.
priporoča svojo zalogo
dežnikov ter sprehajalnih palic.
Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Žoharin
najboljše sredstvo proti ščurkom, rusom, grilom Din 10.—, za miši 7-50, stenice 8-50, podgane 15.—, 25.— do 50.— Din
Artes laboratorij M. JUNKER, ZAGREB.
Petrinjska 3/III. — Telefon 19-97.

Veletrgovina
F. M. Schmitt v Ljubljani
priporoča: veliko zalogo zimskega perila, nogavic, rokavic, domače čevlje, razno galanterijsko blago igrače in otroške vozičke.

Vedno zadnje novosti
v damskih in moških filc in velour klobukih ter moderniziranje istih po najnovejših modelih v tovarni
slamnikov in klobukov
FRANC CERAR
Domžale.

Klobuke
trpežni volneni D 63, fini D 80, fini in moderni D 108, krasni iz pristne dlake D 190, najfinejša specialiteta „Ita“ D 240 — 270
razpošilja
veletrgovina
R. STERMECHI
Celje, št. 56
Ilustrovani cenik s 800 slikami se pošlje vsakemu zastoj, varci od sukna, kamgarna in razne manufakturne robe pa smo za 8 dni na ogled. Kdor pride s vlakom kupoval, dobi na kupu primerno povrnitev vožnje. Kar ne ugaša in ni odrezano, se zamenja ali vrne denar. Naročila čez D 500 poštnine proste. Trgovci en gros canu.

„SARDINA“ d. d. za konserviranje morske ribe
Split
TVORNICE: Komiža, Velaluka, Trpanj, Makarska i Postire.
Sardine, skuše, fileti, pasta, tunjevina. — Garantirana čista in najboljša olivna olja.
Glavno zastopstvo za Slovenijo: **R. Bunc in Drug, LJUBLJANA - CELJE.**